

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 734/2016-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Milana Ľalíka o dôvodoch jeho vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 12502/2016 a takto

r o z h o d o l :

Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Milan Ľalík je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 12502/2016.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 21. septembra 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti VINO VILLA RAČA, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní

vedenom pod sp. zn. 26 C 117/2015. Sťažovateľka je zastúpená advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Advokátska kancelária, Podbrezovská 34, Bratislava. Vec napadla I. senátu ústavného súdu, je vedená pod sp. zn. Rvp 12502/2016 a bola pridelená sudcovi ústavného súdu Milanovi Ľalíkovi ako sudcovi spravodajcovi.

2. Sudca I. senátu ústavného súdu Milan Ľalík prípisom z 21. septembra 2016 v súlade s ustanovením § 27 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedníčke ústavného súdu: *„...v označenej veci, ktorá v rámci rozvrhu práce mi pripadla ako sudcovi spravodajcovi je zástupkyňou sťažovateľky spoločnosti Vlna Vila Rača, a. s., moja manželka JUDr. Elena Ľalíková. Preto sú splnené podmienky pre postup podľa čl. IV. bodu 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky (Spr 338/2016), v spojení s § 28 ods. 3 zákona o ústavnom súde.“*

II.

3. Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho predpojatosti.

Podľa § 28 ods. 3 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát.

Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie 1. 3. 2016 – 28. 2. 2017 vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhoduje

- a) druhý senát, ak ide o sudcov prvého senátu,
- b) tretí senát v zložení určenom v čl. II bode 3 písm. b), ak ide o sudcov druhého senátu,
- c) prvý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

III.

4. Ústavný súd na úvod zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. Barak, A. *Judge in a Democracy*. Princeton University Press, 2008. s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (*nemo iudex in causa sua*; porov. bod 5 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 11. júna 2010, čj. Nao 46/2010-78; dostupné na internete: www.nssoud.cz), a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva.

5. Ústavný súd už vo svojej predošlej judikatúre konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (*Piersack v. Belgicko*, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1. 10. 1982; *Pohoska v. Poľsko*, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESLP z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (*Olujíc v. Chorvátsko*, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESLP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (*Kinský v. Česká republika*, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESLP z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti

nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti („*Justice must not only be done, it must also be seen to be done*“). Podľa ESĽP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia sudy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok ESĽP z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti ašpirovať, je cez ňu „v stávke“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

6. Podstatou oznámenia sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka o dôvodoch jeho vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 12502/2016 je skutočnosť, že v danej veci je právnu zástupkyňou sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom jeho manželka JUDr. Elena Ľalíková.

7. Ústavný súd v úvode poznamenáva, že *in abstracto* samotný príbuzenský vzťah sudcu prerokúvajúceho vec a účastníka konania alebo zástupcu účastníka konania býva sám osebe dôvodom vylúčenia sudcu z prerokovania veci (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Nc 61/2013).

8. V rámci všeobecných a nie ľahko objektivizovateľných dôvodov vylúčenia sudcu ústavného súdu ustanovených § 27 zákona o ústavnom súde je potrebné *in concreto* uviesť, že manželka sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka JUDr. Elena Ľalíková je právnu zástupkyňou sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 12502/2016, pričom sudca Milan Ľalík je členom I. senátu ústavného súdu, ktorý je príslušný na prerokovanie veci vedenej pod sp. zn. Rvp 12502/2016, a zároveň sudcom spravodajcom v danej veci.

9. Pri skúmaní nestrannosti sudcu (objektívny test nestrannosti) ústavného súdu Milana Ľalíka existuje zistiteľná skutočnosť, ktorá odôvodňuje vznik objektívnej pochybnosti o predpojatosti sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 12502/2016, keďže ide o priamy príbuzenský vzťah sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka s právnou zástupkyňou sťažovateľky. Navyše sám sudca Milan Ľalík oznámil ústavnému súdu svoju predpojatosť (subjektívny test nestrannosti).

10. Ústavný súd je preto presvedčený, že vnímanie nestrannosti sudcov ústavného súdu v predmetnej veci sp. zn. Rvp 12502/2016 si vyžaduje vylúčenie sudcu Milana Ľalíka z rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 12502/2016, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2016